

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Accvratam Qvæstionvm D. Thomæ, Ab LXXXIV. Vsqve ad finem: &
Disputationum de virtute Pœnitentiæ, De Clauibus, De Sacramentis
Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis, De Purgatorio, Suffragiis & Indulgentiis,
expositionem complectens : Accesserunt Indices quinque: ... Postremus

Suárez, Francisco

[Köln], 1616

Sectio 1. An sit in Ecclesia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93815)

VLTIMA PARS HVIVS OPERIS.

DISPVTATIO XLIX.

DE POTESTATE CONCEDENDI INDVLGENTIAS.

Et an sit, & quid sit Indulgentia.

Hæc est pars vltima huius libri, in qua tractandum est de alio modo obtinendi remissionem poenæ temporalis absque propria satisfatione, vel satisfatione ipsius peccatoris, qui est per concessionem indulgentiæ. Qui modus communis est viuis, & defunctis, sicut

modus subueniendi aliis per suffragia. Differt tamẽ, quia suffragia offerri possunt, & applicari pro aliis per priuatam voluntatem, & potestatem: indulgentiarum vero concessio publicam potestatem, seu iurisdictionẽ requirit. Vt igitur à quæstione, an sit indulgentia, initium sumamus, videndum in primis est, an sit in Ecclesia potestas concedendi indulgentias, postea vero causas omnes, & affectus indulgentiæ, & alia, quæ ad legitimum vsum huius potestatis pertinent, sigillatim declarabo. Prius vero vocis significatio præmittenda est: aliqui enim reprehendunt Theologos eo, quod hac voce in bonam partem vtantur, id est, ad explicandum legitimum vsum alicuius Ecclesiasticæ potestatis, cum in Latina proprietate nimiam quandam licentiam, & facilem permissionem impune agendi contra ius significare soleat.

Lauræus Vallam lib. 4. Eleg.

Lib. de Officiis. Lib. de Legibus.

Miron. Cyprian. Tertul. Vois indulgentia descriptio.

Veruntamen, quanuis hæc vox interdum habeat significationem hanc, sæpius tamen in bonam partem accipitur, & significat honestam seu moderatam alicuius debiti, seu poenæ remissionem ex liberalitate, vel misericordia factam: imo Cicero interdum naturalem amorem parentum ad filios, indulgentiam appellauit alibi vero amicitiam mutuum, ac veniam, seu remissionem debitorum, quæ sibi inuicem homines exhibere debent, dixit esse iudulgentiam, & beneuolentiam, qua humanum genus coninetur, & conseruatur. Hic etiam vsus frequens est apud sanctos Patres. Hieronymum in cap. 4. Daniel. Cyprianum lib. de Lapsis, & Tertulianum lib. de Pudicitia, & alios infra referendos, quos posteriores Doctores, & Scholastici imitati sunt. Sic igitur indulgentia, generatim sumpta in bonam partem, dici solet quælibet gratia, seu libe-

Fr. Suarez. tom. 4.

Aralis concessio, vel debiti remissio, aut etiam iustæ legis dispensatio: imo aliquando etiam ius, quod benignam aliquam concessionem, seu moderationem continet, *Indulgentia*, nominatur, iuxta cap. *Interfectores*, 33. q. 2. In cap. autem, *Dudum*, de Priuilegiis quodlibet Pontificium priuilegium *Indulgentia* nominatur, idemque sumitur ex cap. vlt. Vt lite pendente, &c. Leges etiam ciuiles eadẽ voce in simili significatione vtuntur, vt Bellar. erudite notauit in principio huius materiæ. Ex hac vero generali significatione vsu Ecclesiæ accommodata est hæc vox ad significandam specialem remissionem poenæ debiti pro peccatis iam remissis quoad culpam, quæ fit à pastore Ecclesiæ, habente ad hoc potestatem, iuxta cap. *Quod autem*, de poen. & remis. & c. *Indulg.* eod. tit. in 6. In hac ergo significatione voce hac in hac materia vtitur, quæ explicando rem ipsam magis innotescet.

SECTIO I.

An sit in Ecclesia potestas concedendi fidelibus peccatorum indulgentias.

Sensus huius quæstionis exposita nominis interpretatione facilis est, nimirum an sit in Ecclesia potestas ad remittendam alicui poenam temporalem debitam pro peccato remisso sine propria satisfatione eius, cui remittitur, & sine speciali aliquo suffragio aliorum fidelium. Vnde in hoc titulo supponitur in primis illud fidei fundamentum, quod asserit, post remissam culpam per poenitentiam, sæpe manere reatum poenæ temporalis: de quo propterea disputare solent Doctores in principio huius materiæ, vt videre licet in Corduba lib. 5. de Indulgent. q. 2. & Medina li. de Indulgentiis per quinque prima capita. Sed veritas hæc sufficienter à nobis tractata & confirmata est in superioribus, tractando de effectibus poenitentiae, & ex dictis etiam de Purgatorio, & de Suffragiis est manifesta. Intelligenda etiam est hæc quæstio de potestate remittendi poenam temporalem extra sacramentum, & sacrificium, licet in hoc cum eis conueniat, quod sit ad modum operis operati, seu (quod idem est) extra meritum & satisfationem operantis: nam de remissione poenæ temporalis per applicationem sacramenti,

Pest remissa culpam potest manere reatus poenæ temporalis.

Corduba Medina.

menti, vel oblationem sacrificij, satis est in superioribus dictum. Ex quibus constat, eos qui possunt sacramentum ministrare, vel sacrificiū offerre, posse penas temporales pro peccatis remissis debitas remittere: verumtamen illa potestas non est per se primo (ut sic dicam) ad remittendam temporalem poenam, sed ad conficiendum sacramentum, vel offerendum sacrificium, quibus ex Christi promissione talis effectus adiunctus est, siuc ille sit secundarius, ut videtur esse in sacramentis, siue primarius, ut in sacrificio. Hic autē inquirimus, an extra sacramenta, & sacrificiū sit in Ecclesia potestas ad remittendam poenam temporalem immediate, ac per se, per solam relaxationē, seu condonationē ipsius poenae.

Rationes dubitandi.

A Tque ex his colligi potest ratio dubitandi in questione proposita. Talis enim potestas ex nullo Scripturae loco sufficienter colligitur, neque etiam ex antiquo usu Ecclesiae, neque etiam videtur ipsi Ecclesiae necessaria, igitur asserenda non est. Prima pars antecedentis probatur: nam duo praecipua sunt testimonia Evangelica, ex quibus solet haec potestas colligi: neutrum autem est efficax. Vnum est illud Ioan. 20. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, &c.* illud autem proprie in rigore intelligitur de remissione, quae fit in sacramento poenitentiae, & ad summum extenditur ad illam, quae fit per sacramentum Extreme unctionis, vel etiam per baptismum: nulla ergo potestas remittendi peccata vel penas peccatorum extra sacramentum inde colligi potest. Cuius signum est: quia ibi est praecipue sermo de potestate ordinis supra Corpus Christi mysticum: potestas autem concedendi indulgentias non pertinet ad potestatem ordinis, ut infra dicemus. Aliud testimonium est Mat. 16. & 18. *Quaecumque ligaveris super terram, erunt ligatae & in caelo, &c.* Ibi autem sermo ad litteram est de potestate ligandi per leges, vel censuras, & de potestate remittendi proportionata: scilicet, per absolutionem a censura, vel per dispensationē in lege. Ergo alia potestas remittendi penas peccatorum inde colligi non potest. Vnde potest haec pars dupliciter confirmari. Primo, quia in Ecclesia nulla est potestas solvendi, cui non respondeat proportio data potestatis ligandi, ut patet ex citatis testimoniis: sed in Ecclesia nulla est potestas ligandi quoad penas peccatorum coram Deo debitas: nam illas, solus Deus imponit, & taxat: ergo, nec est potestas remittendi illas penas. Secundo, quia omnis potestas ligandi, aut solvendi est ordinis, aut iurisdictionis: haec autem non est potestas ordinis, ut supponimus. Potestas autem iurisdictionis, aut est in foro interiori, & haec non exercetur nisi medio sacramento poenitentiae: vnde constat sub illa non comprehendi hanc potestatem dandi indulgentiam. Vel est potestas iurisdictionis in foro contentioso: & haec etiam spectat ad externum, & politicum regimen Ecclesiae: non ergo extenditur ad internam remissionem poenarum in foro animae: relinquatur ergo nullam esse in Ecclesia huiusmodi potestatem quantum ex Scriptura & ratione in illa fundata colligi potest.

Quod vero spectat ad Ecclesiae usum, legimus quidem aliquando pastores Ecclesiae solitos fuisse indulgere peccatoribus, remittendo eis penas temporales. Ad quod etiam induci solet illud ad Corinth. 2. *Non est ego quod donavi, si quid donavi, propter vos in persona Christi.* Et nonnulla antiquorum Pontificum decreta, quibus significant se remittere penas pro peccatis debitas. Illa autem omnia non oportet intelligi de remissione poenarum, quae debentur in aeterno foro, sed de his tantum, quae debentur in foro Ecclesiae: nam in hoc sensu loquitur Paulus in citato loco: & in Pontificum decretis ad hoc significandum saepe additur illa particula, *De iniunctis po-*

A nisentiis, ut videre licet in c. *Cum ex eo*, & c. *Nostro*, de poen. & rem. & in Clem. vnica de Reliq. & venerat. Sanct. Ratio etiam supra facta id fundere videtur: quia Ecclesia eatenus solvere potest, quatenus ligare: ergo ad summum potest ex his poenis quas ipsa iniunxit, aliquas remittere, non vero ex his, quas iniunxit Deus: non est ergo in Ecclesia potestas ad tollendum ipsum reatum talis poenae, sed solum ad tollendam obligationem assumendi vel exequendi poenam impositam ab Ecclesiastico iudice.

Tertia pars in principio proposita, nimirum haec potestatem non esse Ecclesiae necessariam, ex eo probatur, quod absque hac potestate sunt in Ecclesia alia media sufficientissima ad remissionem harum poenarum obtinendam, ut constat ex dictis de effectibus sacramentorum, & praesertim Poenitentiae, & Extreme unctionis, item ex dictis de sacrificio Missae, & Ecclesiasticis suffragiis. Ergo praeter haec superflua: anea videtur alia potestas. Addere item possumus, per hanc potestatem, si sit, enervari diuinam iustitiam, & irritas quodammodo fieri Purgatorij penas, cum earum reatus possit omnino liberaliter per hanc potestatem auferri, & passim id fieri per indulgentias plenariae coeessionem. Addunt denique Lutherani haeretici, potestatem hanc repugnare diuinae legi & iustitiae. Nam cum Deus sit supremus iudex, & eius voluntas sit efficacissima & immutabilis, nemo potest auferre poenam, quam Deus ipse pro peccatis statuit.

In hac re fuit antiqua haeresis, negans esse in Ecclesia huiusmodi potestatem. Ita docuerunt Valdenenses, quos secuti sunt Ioannes Vicleph, & Ioannes Mus, & Hieronymus de Praga, ut constat ex Concilio Constantiensi sess. 8. & 19. Sed praecipuus auctor huius haeresis est Lutherus, qui occasionem sui erroris, & omnium haeresum quas in Ecclesia seminavit, sumpsit ex affectu impugnandi indulgentias, & potestatem illas concedendi, quam concepit ex immoderato avaritiae affectu, ut historice passim referunt, & auctores qui contra Lutherum scribunt, Rosenk. 17. & seq. lo. Echius in Enchiridio loco 24. Hostius in Institutionibus cap. 48. Iacobus Latomus art. 7. contra Luther. Lindan. lib. 4. Panopliae. c. 73. Castro verb. *Indulgent.* & Præcol. Praeter hos Petrus Oxoniensis, cuius mentionem in superioribus fecimus, inter alios errores hunc habuit, Papam non posse alicui viuo remittere Purgatorij poenam. Quidam etiam Catholici dixerunt, per indulgentias non remitti reatum poenae apud Deum, sed solum tolli obligationem exequendi canonicas penas, seu iniunctas per Ecclesiam. Quod docuit Caiet. sed ille non loquitur de potestate, sed de actu: & ideo illa controuersia magis spectat ad disputationem de effectu indulgentiae. Alij denique Catholici dixerunt de contrario, Ecclesiam posse concedere indulgentiam viuis, non autem defunctis: sed hoc etiam spectat ad specialem questionem de amplitudine huius potestatis, & de personis in quas exerceri potest, quae infra suum locum habebit.

Quaestio resoluitur.

Dicendum ergo est, esse in Ecclesia potestatem concedendi indulgentias, per quas remittantur fidelibus poenae pro peccatis remissis debite apud Deum: quam potestatem a Christo Domino Ecclesia accepit. Haec assertio est de fide, quam supponit Concilium Tridentinum sess. 21. cap. 9. de Reformatione, ubi indulgentias, *Caelestes thesaurus* appellat. Clarius vero in sess. 25. in Decreto de Indulgentiis id docet, cuius initium est, *Cum potestas conferendi indulgentias a Christo Ecclesia concessa sit: & infra eos anathemate damnat, qui indulgentias aut iniunctas esse asserunt, vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant.* Solet autem in primis probari haec assertio ex cita-

*Sensus
quest.*

Prim.

Ioan. 20.

*Mat. 16.
& 18.*

*Confirm.
tio.*

*Confir.
tio 2.*

Secund.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

2.

tis verbis Scripturæ præsertim ex illis, quibus Christus promittit Petro claves regni caelorum, quarum vim & efficaciam declarans, subdit, *Et quodcumque solueris super terram, erit solutum & in caelis, & quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in caelis.* Quæ verba specialiter intelligenda esse de hac potestate remittendi pœnas temporales per indulgentias, contendit Roffensis supra & latissime prosequitur Medina lib. de Indulgentiis, disputatione quinta à capit. 17. vsque ad 22. Sed omnia quæ adducit, parùm efficacia, parumque necessaria esse iudico: non enim putandum est Christum in illis verbis de hac sola potestate in speciali esse loquutum, cum illa generalia sint, & per ea Ecclesiæ primatum Petro, & successoribus eius Christus promittat: sed illud præsertim institutum sufficit, quod verissimum est per illam generalem promissionem cœlestem quandam, & supernaturalem potestatem Petro promissam esse, quæ inter alios actus hunc etiam concedendi indulgentias complectitur. Et quidem primatum horum per se satis manifestum est: quia cum Ecclesiæ Reipublicæ institutum diuini opus, & Christi Domini proprium fuerit, eiusque fundamentum posuisse, Petrum esse voluerit, manifestum est hoc fuisse supernaturale donum. Item, quia, cum clavis sit ad aperiendum & claudendum, & Petro claves regni caelorum singulariter promittantur, manifestum est ei promitti singularem potestatem aperiendi, & claudendi regnum caelorum, qui actus per verba ligandi & solvendi etiam significatur. Hanc autem potestatem supernaturalem esse per se constat, cum & finis, & effectus eius omnem naturalem virtutem excedat: sed de hoc alibi latius, ubi de Primatu Petri disputabimus.

Quod vero sub hac vniuersali potestate indulgentiarum concessio comprehendatur, quidam ex eo colligunt, quod Christus hanc potestatem promittit Petro in præmium suæ confessionis de Christi diuinitate: hanc enim vim habent illa verba, *Beatus es Simon Bar Iona, &c. & infra, Ego dico tibi, &c.* Illa enim particula, *Et*, vim habet causalis, ac si diceret Christus, *Ac propterea ego dico tibi, &c.* Ergo signum est per illa verba, *Quodcumque solueris, &c.* non solum esse datam potestatem necessariam ad regimen Ecclesiæ, qualis est potestas dispensandi in lege, vel absoluedi à censuris, sed præterea ampliore potestate esse concessam ex merito prioris confessionis, quæ non potest esse alia nisi potestas hæc remittendi pœnas per indulgentias: nam potestas remittendi culpas & magis necessaria est Ecclesiæ, & alibi data est: sicut, Ioann. vigesimo. Probatur illatio: quia potestas simpliciter necessaria ad regimen communitatis non datur alicui propter aliquam bonam actionem, vel meritum, sed datur ei, qui virtutes necessarias ad magistratum recte gerendum obinet, etiam si alia merita non habeat: quod si hæc etiam habeat, aliquid ultra potestatem necessariam ex liberalitate, seu gratitudine Principis concedi solet. Ad hunc ergo modum interpretandum putant aliqui hoc factum Christi respectu Petri.

Veruntamen tota hæc collectio parum efficax profectio est. Primo, quia licet magistratus ipse seu potestas necessaria ad gubernandum danda sit ei, qui præditus sit virtutibus necessariis ad tale regimen, tamen non excluditur quin dari simul possit alicui propter honestas eius actiones, & merita: imo, cæteris paribus, ratio iustitiæ distributiue id postulat: ergo eodem modo potuit Christus promittere Primatum Petro in præmium confessionis, etiam si solum necessariam potestatem ei concederet. Præsertim quia Christus non solum dedit Petro Primatum propter virtutes, quibus ad tale munus idoneus effectus erat: sed etiam è conuerso ideo ei dedit tales virtutes talemque fidem & dilectionem, vt

eum redderet idoneum ministerio, ad quod illum elegerat: ideo ergo ab eo prius postulauit fidei confessionem, vt ostenderet ipsum esse dispositum ad tale munus suo tempore suscipiendum. Sicut etiam, Ioan. 20. priusquam Christus hanc promissionem impleret, ostensionem & confessionem eximii amoris erga se ipsum à Petro postulauit, quamuis ipsum pastorale regimen quoad omnia illi intrinseca, & necessaria ei esset daturus: igitur ex illa coniectura non recte colligitur, aliquam potestatem ibi fuisse Petro liberaliter promissam, præter eam quæ ad conueniens Ecclesiæ regimen necessaria est. Secundo: quia vel est sermo de potestate necessaria simpliciter, vel de potestate necessaria ad melius esse: si intelligatur priori modo plures potestates comprehenduntur sub illis verbis, quæ non erant ita simpliciter necessaria, sicut est potestas, verbi gratia, dispensandi in voto, vel in matrimonio rato, & similes: ergo quilibet ex his potestatibus dici potest adiuncta huic muneris in præmium confessionis Petri: & ita non recte colligitur potestas concedendi indulgentias: erit enim collectio ex puris particularibus, vt sic dicam, cum ad præmium confessionis sufficiat liberalis concessio alicuius potestatis non necessaria. Si vero sit sermo de potestate necessaria ad melius esse, etiam hæc potestas concedendi indulgentias potest dici necessaria ad conuenientissimum Ecclesiæ regimen: tum quia confert ad tollendum quoddam impedimentum introitus regni caelorum: tum etiam quia est valde necessaria hæc potestas, ad conuenientem dispensationem thesauri, vt infra videbimus: ergo etiam hæc potestas non fuit danda Petro in præmio confessionis.

Et re vera ita est, si de primaria ratione dandi hæc potestatem loquamur: sicut enim claves Regni caelorum non sunt instituta à Christo, & data Petro principaliter propter eius meritum, sed propter bonum Ecclesiæ, ita hæc potestas concedendi indulgentias non est à Christo instituta vel promissa propter remunerationem Petri principaliter, sed propter Ecclesiæ utilitatem: alioquin non fuisset instituta tanquam perpetuo duratura, sed tanquam speciale aliquod privilegium Petri: igitur sicut totum pastorale munus, totumque Primatum Petri per se primo institutus fuit in bonum & utilitatem Ecclesiæ, applicatus vero fuit ad personam Petri ex Christi voluntate considerata (secundum ordinem executionis) Petri idoneitate, & congruitate confessionis eius: ita omnino sentiendum est de potestate indulgentiarum concedendi: ergo ex eo quod potestas illa ligandi, & solvendi data sit Petro quasi in præmium confessionis suæ, non recte colligitur extendi potius ad indulgentiarum concessionem, quam ad alios actus. Quod igitur sub illis verbis comprehendatur hæc potestas: primo ex proprietate & amplitudine ipsorum verborum colligendum est: sunt enim verba vniuersalissima, quæ ex vi sua omnem actum includunt, qui ad aperiendum regnum caelorum possit esse accommodatus: ideoque non solum includit potestatem solvendi à præceptis, vel obligationibus, sed etiam ab omnibus vinculis, & impedimentis: quæ, nisi tollantur, non potest intrari in regnum caelorum, ideoque non dicitur, *Quodcumque solueris*: sed, *Quodcumque solueris*, id est, quodcumque vinculum vel impedimentum regni caelorum abstuleris. Merito ergo sub prædicta potestate comprehenditur hæc actus remittendi pœnas per indulgentias: quia reatus pœnæ temporalis est vnum ex impedimentis & vinculis quæ detinent homines ab ingressu regni caelorum. Quam intelligentiam maxime confirmat Ecclesiæ traditio, quæ est optima legum, & sacræ Scripturæ interpres: de qua traditione postea videbimus.

Huic testimonio adiungitur aliud simile ex Matt. 18. ubi Christus omnibus Apostolis, & in eis commi-

Mat. 16.

Roffens. Medina.

Ex Mat. ubi loco potestas hæc colligitur.

7 Quisdam colligendi modus.

8 Improbatur.

Verus colligendi modus indulgentiarum ex illo Matt. 16 loco.

10

Mar. 18

Rossenf.

Medina
discursus
ad colligen-
dam ex hoc
loco indul-
gentias
conceden-
das.

bus Episcopis dixit fere similia verba, Amen dico vo-
bis, quacunque ligaueritis super terram, erunt ligata &
in celo. & quacunque solueritis super terram, erunt solu-
ta & in celo. Sed non obstant hac verborum simi-
litudine, Rossensis supra exiimat ibi non esse ser-
monem de hac potestate, sed tantum de potestate
ligandi & soluendi per censuras Ecclesiasticas, vt
præcedentia verba declarant, Si Ecclesiam non audie-
rit, sit tibi tanquam ethnicus, & publicanus. At vero
Medina hoc reputat inconueniens, quia alias, inquit
potestas cōcedenti indulgentias soli Petro fuisset à
Christo promissa, atque ita Episcopi non haberent
potestatem ordinariam indulgentias concedendi,
sed ad summum delegatam ex concessione Summi
Pontificis, quod reputat inconueniens. At ergo,
etiam per hæc verba Matth. 18. fuisse hanc potestatem
promissam, quamuis non solum, sed etiam potestatem
ligandi, & soluendi à censuris. Ad hoc autem ex-
plicandum considerat tres status correctionis pec-
catoris. Primus est quando primum corripitur à fra-
tre, vel omnino priuatim, vel coram vno, vel duo-
bus testibus, iuxta illud, *Corrip illum*, & c. ad quæ
actum nulla specialis potestas à Christo data est, sed
tantum explicata illa, quæ naturalis est: quia illa
actio priuata est, & ad charitatem fraternam spe-
ctans. Secundus status est quando post priuatam cor-
rectionem Peccator non corrigitur, ideoque ad
prælatum deferitur, iuxta illud, *Dis Ecclesia*. Tertius
est quando subditus post prælati correctionem ad-
huc est pertinax, & incorrigibilis, ideoque per cen-
suras compellendus, iuxta illud, *Si Ecclesiam non au-
dieris, sit tibi tanquam ethnicus, & publicanus*. Hinc
ergo colligit duplicem potestatem Ecclesiæ promissam
in illo loco. Vna est potestas ligandi contumacem
peccatorem per censuras, cui correspondet etiam
potestas soluendi à tali censura eum, qui à contuma-
cia recedit: quæ potestas certa est, & de illa dice-
mus late in toto sequenti volumine. Alia potestas
est imponendi conuenientem poenitentiam pecca-
tori, qui denunciatus fuit prælato, & ab eo corripitur,
eiusque correctioni obedit: nam illa peccati
correctio iam non est merè priuata, neque ad solum
charitatem pertinet, sed est pastoralis, & ad iustiti-
am instaurandam ordinata, ideoque requirit in Ec-
clesiastico prælato potestatem imponendi cōueni-
entem poenam propter præcedentia delicta, etiam si
subditus à peccando desistat. Potestas autem hæc
punitiua, potestas ligandi est, cui cum proportionem
respondere debet potestas soluendi, quæ non est
alia nisi potestas remittendi satisfactorias poenas,
qualis est illa, quæ per indulgentias exercetur.

Hic vero discursus tam longe petitus parum pro-
fecto persuadet. Nam in primis non constat ex vi
illius ordinis correctionis fraternæ requiri in prælato
Ecclesiastico specialem potestatem ligandi distin-
ctam à potestate ferendi censuras, vt illi possit sub-
diti peccatum paterne denunciari: nam illa denun-
ciatio præcise sumpta ad correctionem fratris ordi-
natur, non vero ad punitionem, si ipse obedire, &
corrigi velit. Vnde licet, in Magistratu, seu prælato
ad perfectionem muneris eius requiratur potestas
coercendi, & puniendi delicta commissa, etiam si
in posterum emendentur nihilominus illa potestas
non pertinet ad hunc ordinem correctionis vt sic,
sed requirit aliam iuridicam notitiam per viam ac-
cusationis, vel denunciationis iudicialis, vel legiti-
mæ inquisitionis: ergo ex illo secundo statu seu actu
correctionis non rectè colligitur specialis potestas
ligandi ad poenam, sed solum illa auctoritas, quæ in
Prælato in subditum requiritur ad emendationem
eius. Deinde, quamuis concedamus illam potestatem
ligandi, cui respondeat proportionata potestas sol-
uendi, non rectè inde colligitur indulgentiarum
potestas: quia illa potestas ligandi solum erit ad im-
ponendam canonicam seu Ecclesiasticam poenam

pro delicto commisso, quæ per se non tollit reatum
poenæ debitæ apud Deum, nisi quatenus homo per
illam poenam potest ex opere operantis satisfacere
apud Deum, si fit in statu digno, sicut posset satis-
facere per alia opera poenalia: nam ad hoc nihil pec-
culiare addet illa poenā à superiore imposita, cum
sacramentum non sit: ergo potestas soluendi, cum
proportionem respondens huic potestati ligandi, ad
summum erit potestas remittendi subdito hanc cano-
nicam poenam, quæ longe diuersa est à potestate
concedendi indulgentias, vt per se patet.

Et confirmatur à simili: nam etiam sacerdoti-
bus data est potestas ligandi, imponendo satisfactorias
poenas in foro poenitentiae, cui respondet potes-
tas soluendi proportionata, quæ non est potestas
concedendi indulgentias, vt per se constat, sed est
potestas mutandi vel auferendi poenam semel im-
positam, aut certe illam omnino non imponendi, si
confessor æquū esse iudicauerit: ab ipsa vero poena
debita apud Deum, per se & immediate confessor
non soluit, nisi quatenus iuxta dispositionem poeni-
tentis cum culpa ipsa remittitur. Sicut etiam con-
fessor reatum alicuius poenæ per se non imponit, sed
interdum retinet seu non tollit propter defectum
dispositionis poenitentis. Semper ergo potestas sol-
uendi cum proportionem respondet potestati ligandi.
Cum ergo ex dicto loco Matth. 18. ad summum
colligatur potestas ligandi ad poenam canonicam &
Ecclesiasticam, qualis fortasse olim erat poeniten-
tia publica solum potest inde colligi potestas remit-
tendi poenam in foro Ecclesiæ, non vero soluendi à
reatu poenæ coram Deo per indulgentiæ concessio-
nem. Cuius etiam signum est: quia quantumuis
peccator alias satisfaciatur apud Deum, vel lucretur
indulgentias, nihilominus puniri potest ab Ecclesi-
astico iudice hæc poena Ecclesiastica, seu canonica,
iuxta denunciationem ipsi factam, & merum culpæ:
quia satisfactio apud Deum, & apud Ecclesiam
sunt diuersarum rationum, & vna non tollit obli-
gationem alterius: signum ergo est potestatem sic
ligandi etiam esse diuersæ rationis, ideoque non
respondere illi potestatem remittendi reatum poenæ
apud Deum per indulgentias, sed solum remit-
tendi talem poenam canonicam in foro Ecclesiæ.

*Potestatem concedendi indulgentias soli Petro &
successoribus eius immediate fuisse pro-
missam. Matt. 16.*

Sentio igitur potestatem concedendi indulgentias
soli Petro, eiusque successoribus fuisse per se ac
immediate promissam Matt. 16. Vnde verum etiam
cento, solum Summum Pontificem habere imme-
diate à Christo, & ex diuino iure hanc potestatem
indulgentias concedendi: illi enim soli immedia-
te data est hæc potestas, cui fuit immediate promissa.
Item in superioribus ostensum est, omnem po-
testatem iurisdictionis ordinariæ, & perpetuo du-
raturæ in Ecclesia, soli Petro fuisse immediate com-
missam, per ipsum vero, & successores eius alius com-
municari: ergo à fortiori idem dicendum est de
potestate concedendi indulgentias. Atq; hoc ipsum
colligitur e. *Cū ex eo, & c. Nostro de Poenit. & remiss.*
vbi pōtiffex præscribit, & moderatur indulgentias,
quas Episcopi vel archiepiscopi possunt concedere:
atq; eadē ratione posset Pontifex illam potestatem
minuere, vel omnino auferre, si expedire iudica-
ret: eadem est enim ratio, nec magis repugnat iuri
diuino vnum, quam aliud: ergo signum est potesta-
tem hanc immediate datam esse Pontificaliis vero
solum iuxta communicationem eius. Neque inde
fit potestatem hanc tantum esse delegatam in Epi-
scopis, si proprie loquamur: quia non omnis pote-
stas, quæ per hominem conceditur, delegata est:
alias omnis iurisdictione Episcoporum, & paroch-
rum

Non tantum
propria
potestatem
hanc signa

in Episcopis rum esset delegata, cum tamen non ita sit, sed ordinaria, quia conceditur ex vialicuius muneris: cui per se coniuncta est iuxta Ecclesie institutionem & ordinationem. Ita ergo hæc potestas, prout conceditur Episcopis, est per se coniuncta cum eorum munere, & ex vi illius eis conferitur, ideoque non delegata, sed ordinaria dicenda est. Iuxta hanc ergo sententiam hæc potestas propriè colligitur ex loco Matt. 16. ex loco autem Matth. 18. per se non colligitur, nisi quatenus posterior locus cum priori coniungitur, & in eo fundatur.

14 Dicit verò aliquis, quæ vniuersalia esse posteriora illa verba Matth. 18. *Quæcumque ligaueritis, & quæcumque solueritis, sicut ea, quæ dicta sunt Petro Matth. 16. ergo non est cur hæc potestas magis ex his verbis, quam ex illis colligatur, nos enim fundauimus hanc collectionem in amplitudine & vniuersalitate verborum. Respondetur in primis, illam singularem promissionem factam Petro, Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni celorum, aperte indicare singularem excellentiam potestatis Petro concessæ ad dispensandum diuitias immortalitatis, vt dixit Ambrosius serm. 66. & Maximus homil. 5. de S. Petro, & Paulo. Et notauit etiam Origines homil. 6. in Matth. ponderans singula verba promissionis factæ Petro. Vnde vterius concedo, vtraque verba, prout sonant, esse vniuersaliter intelligenda, tamen cum debita proportione iuxta circumstantiam loci, & sermonis. Illa ergo verba dicta Petro omnem perfectionem Ecclesiasticæ potestatis comprehendunt: quia dicta sunt ad explicandum summum principatum illi promissum in vniuersam Ecclesiam, vt notarunt dicti Patres, & Chrysost. hom. 55. in Matthæum, & Gregor. lib. 4. Epist. 32. & Leo Pap. Epist. 84. & 89. & alii frequenter. In loco vero Matt. 28. Christus dixit illa verba occasione eorum, quæ immediate præcesserant, Si Ecclesiam non audieris, sit tibi tanquam ethnicus & publicanus: ve enim ostenderet futuram esse in Ecclesia potestatem excommunicandi rebelles, subdit. *Quæcumque alligaueris super terram, &c.* ex vniuersali potestate ad ligandū, & soluendum, colligens illum peculiarem actum excommunicandi: atque in hoc sensu verū est, etiam illa verba intelligi de vniuersali clauium potestate. Non explicat autem ibi Christus apud quæ futura sit hæc potestas, sed tantum quod in Ecclesia futura sit. Quomodo autem futura sit, ex alio loco Matthæi colligendum est. Vnde, cum c. 18. in plurali dicitur: *Quæcumque alligaueritis super terram, quantum ad potestatem ligandi & soluendi, omnia in vniuersum comprehenduntur, quæ sub talem potestatem cadunt, ita vt tam late pateat signum illud distributum, Quodcumque, sicut aliud simile, quodcumque, Matth. 16. Quantum vero ad eos, per quos exerceri potest hæc potestas, distributio fit accommodata, ita vt iuxta potestatem vnicuique concessam: vel participatam, quod vnusquisque ritè ligauerit, vel soluerit super terram, sit ligatum, vel solutum in celo. Atque hoc modo potest ex hoc loco probari potestatem concedendi indulgentias esse in Ecclesia seu prælati eius, siue sit immediate à Christo in multis, siue in vno tantum, hoc enim aliunde inuestigandum est.**

In quo loco Evangelij potestatem Matth. 16. promissam, Christus dedit.

15 Dicit aliquis in his duobus locis nullam potestatem esse à Christo datam, sed promissam tantū, vt manifeste patet ex illis verbis Matth. 16. Tibi dabo, &c. & Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Vnde quod subiungitur, Quodcumque ligaueritis, aperte intelligitur, postquam Ecclesiam fundauero & claves dederō. Idemque est sensus similibus verborum Matt. 18. nam illa verba. *Quæcumque ligaueritis*

A manifestè referuntur ad tempus in quo futura erat fundata Ecclesia, & in ea futuri erant sacerdotes, & prælati, quos nondum Christus creauerat, vt per se constat. Imò verba illa, *Quæcumque ligaueritis, ex vi suæ significationis non tā sunt promissua, quam prædictiua futuræ potestatis Ecclesiasticæ. Quia vero Christus hic non prædicebat nisi quod erat ipse facturus, ideo verba illa virtualē promissionē continent. Adhuc ergo querendum restat vbi fuerit hæc promissio impleta, atque aded vbi Christus hanc potestatem Ecclesie dederit.*

16 Aliqui censent eam dedisse Ioan. 20. verbis illis: *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: ibi enim peccatorum nomine non solum culpæ, sed etiam pœnæ comprehenduntur: vnde ad vtrasque remittendas potestas conceditur: ad singulas verò modo eis proportionato. Nam, quia peccata quo ad culpam non remittuntur nisi per gratiam, quæ per ministros Ecclesie non infunditur nisi mediò aliquo sacramento, ideo potestas illa quantum ad remissionem peccatorum quo ad culpam, alligata est sacramento pœnitentiæ: pœnæ vero remitti possunt sine infusione gratiæ, & ideo ex vi illius potestatis remitti possunt extra sacramentum pœnitentiæ, per indulgentiarum concessiōem. Hæc verò sententia mihi nō probatur (vt supra retigi) scilicet, quia illis verbis propriè instituit Christus sacramentum Pœnitentiæ, solumque dedit potestatem ordinis sacerdotalis: quæ ad hoc sacramentum ad ministrandum necessaria est, & consequenter etiam ad reliqua sacramenta, quæ consistunt in vsu fidelium, quatenus eorum administratio propria est sacerdotum: potestas autem concedendæ indulgentias non spectat ad potestatem ordinis sacerdotalis, neque illam necessario supponit: nam à non sacerdote & haberi, & exerceri potest, vt infra dicam. Accedit, quod ex discursu illo sequeretur, per potestatem à Christo datā in illo loco posse remitti peccata venialia extra sacramentum pœnitentiæ: quia ad remittendū peccatum veniale quoad culpā, nō est per se necessaria gratiæ infusio. Cōsequens est falsū: tum quia est contra communē vsū, & sensum Ecclesie: tum etiam quia alias posset quilibet sacerdos peccata venialia tollere extra iudicium confessionis: quia respectu venialium Ecclesia non solum non limitauit potestatem ibi datam à Christo omnibus sacerdotibus, sed etiam iurisdictionem necessariam ad hoc concessit: tum deniq; quia etiā per indulgentias non possunt remitti venialia peccata quoad culpā, & infra ostendemus. Respondet ali-quis, licet venialia secūdū se spectata possint remitti quoad culpam sine infusione gratiæ, nihilominus ex vitalis potestatis non posse remitti sine gratia: quia illa potestas alligata est sacramento pœnitentiæ, & sacramentū nō operatur, nisi infundēdo gratiā. Sed contra, vā pari ratione dici potest, & debet, licet remissio pœnæ per se non requirat gratiæ infusio, tamen, vt fit per talem potestatem, nō fieri sine gratiæ infusione: quia illa potestas alligata est sacramento, quod nihil omnino remittit, nisi prius gratiā infundat. Vnde, licet verum sit eo loco datam esse potestatem remittendi peccata quoad culpā, & quoad pœnam, nō tamen aliter quam in foro sacramentali & iudiciali, ideoque ex vi illius potestatis non remittitur pœna: nisi vel simul cum culpa per absolutionem sacramentalem, vel per impositionem satisfactionis, quæ sit pars sacramenti.*

17 Dico igitur promissionem illam esse impletam, & potestatem hanc fuisse à Christo datam Ioan. 21. cū nam illam dixit Petro *Pasci oues meas: nullus enim alius locus in Euangelio est ex quo possit actualis donatio seu collatio huius potestatis colligi. Ex illo autem optime colligitur in hunc modum. Nam hæc potestas non fuerat à CHRISTO promissa in propria specie (vt sic dicam) seu in particulari, sed sub potestate vniuersali*

Chrysost. Gregor. Leo Pap. Quid ex loco Matt. 18 circa potestatem hanc promissam.

16 Quorundam sententia, Cerdab. li 3 q. 6.

Improbatur.

Euaasio.

Præcluditur.

17 Promissio.

impletam Ioan. 21. Vera sententia.

uerfali promiffa Petro quādo clauēs cœli, & primatus Ecclefiæ illi promiffa fuere: ergo tunc impleta fuit illa promiffio, quando primatus, & vniuerfalis potestas data eft Petro: hæc autem data fuit dicto loco Ioan. 21. vt nunc fupponimus ex vniuerfali traditione & confenfu Ecclefiæ, & omnium Patrum, & alibi, Deo dante, latius oftendemus: ergo tunc etiam impleta fuit hæc promiffio quoad hanc potestatem. Et confirmatur, nam fub illo verbo, *Pafce*, includitur omnis actus iurisdictionis, qui ad claudendū, vel aperiendū Regnum cœlorum conferre potest; vt hoc modo donatio fit æqualis promiffioni: fed remiffio pœnarū per indulgentias eft vnus ex actibus, quibus aperiuntur regnum cœlorum: ergo ille etiam comprehenditur fub vniuerfali munere pascendi oues Chrifti. Et sane merito, nam ipfo vfu constat hanc gratiam & fauorem indulgentiarum multum cōferre ad fpiritualem profectum fidelium vt melius ac frequentius ad peccatorum vinculis liberentur: ergo merito tale beneficium ad fpirituale pascimū fidelium pertinere cenferur. Denique beneficium Principis (vt aiunt) ampliffime interpretandum est; quantum & verba Principis, & finis concessionis patiuntur, fecundum rectam & conuenientem rationem: ergo hoc modo interpretanda est hæc Chrifti concessio. Antecedens tanquam per fe decens ac verum, vtroque iure receptum est, in cap. *Quamuis*, de Præb. in 6. & l. *Beneficium*, ff. de Confitut. Princip. Cōfuetudine vero patet, quia hoc beneficium non qualecunque est, fed pertinens ad perfectam Ecclefiæ gubernationem: quando autem alicui conceditur aliqua potestas, intelligitur concedi ad omnia, quæ vel necessaria sunt, vel valde commoda ad finem talis potestatis, vt alia iura docent, & Doctores in illis exponunt: cap. *præterea*, de Offic. deleg. l. 2. ff. de iurisdic. omn. iud. Ob hanc ergo causam intelligimus non solum datam fuisse Petro vulgarem potestatem, quæ solet esse in Principibus ad ferendas leges & dispensandum in illis; fed etiam ad ea omnia, quæ ad commune bonum animarum spectant, etiam si ad Deum ipsum aliquo modo pertineat, vt est v. g. dispensatio in votis. Eadē ergo ratione recte intelligim⁹ fub illo verbo cōprehensam esse potestatem hanc remittendi pœnas temporales per indulgentias. Atq; ita etiam confirmatum manet quod paulo antea dicebamus, potestatem hæc immediate datā esse à Chrifto soli Petro, & successoribus eius, per quos, aliis ex parte communicatur. Denique constat ex dictis quomodo ex Scriptura hæc potestas colligatur. Et soluta ex parte manet prima ratio dubitandi in principio posita: omnia vero magis confirmabuntur, si ostenderit hanc esse Ecclesiasticam traditionem, quod in sequenti sectione præstabimus: postea vero reliquis difficultatibus satisficiam.

SECTIO II.

Quam fit antiquus in Ecclesia vsus concedendi indulgentias.

IN præcedenti sectione quasi à priori ostendimus esse in Ecclesia prædictam potestatem: nunc idem est à posteriori ex ipso vfu talis potestatis demonstrandū. Vt autem probatio sit efficaç, duo à nobis probanda sunt. Vnum est esse in Ecclesia hunc vsum; aliud est illum esse legitimum, & validum: nam si hoc non habeat, dici poterit (quod hæretici aiunt) illum non esse actum alicuius veræ potestatis à Chrifto datæ, sed esse abusum potestatis ab hominibus ex ambitione, vel auaritia vsurpatæ. Primum igitur horum facile probauimus ex his, quæ nostris temporibus experimur, & quæ in communibus historiis Ecclesiasticis passim legimus: vnde in hoc etiam ipsi hæretici nobis non contradicunt. Secundum ergo, scilicet, hunc vsum esse legitimum,

Vsum indulgentiarum esse

prohamus primo autoritate Conciliorum, quæ huc vsum probauerunt, videlicet, Tridentini sess. vii. vbi addit hunc vsum sacrorum Conciliorum autoritate fuisse approbatum: ad quod citari solent Concilium Nicænum can. 11. Carthag. 4. cap. 75. Neocæsariense c. 3. Agatenfe c. 60. Laodicenum can. 1. & 2. Sed in his solum legimus semper licuisse Episcopis ex canonicis pœnitentiis publicis, quæ pro diuerfis criminibus imponi solebant, aliquid peccatoribus, & pœnitentibus remittere, si eorum vita, & laudabilis conuerfatio id mereri videretur: quod autem illa remiffio se extenderet vsque ad ablationem vel diminutionem reatus pœnæ apud Deum, ex illis Conciliis non satis colligitur, ideoque non potest ex illis sumi argumētum efficaç, sed ad summum coniectura quædam, seu probabilis ratio à simili fundata in potestate clauium. Expressius probatur hic vsum à Clemente 5. in Concilio Viensensi in clem. vni de Reliquiis & veneratione Sanctorum, & à Clemente 6. in Extrauag. *Vnigenitus*, de Pœnit. & remiff. Concil. etiam Constantiens. sess. 8. 15. & 41. oppositum errorem damnauit. Et in Decretalibus tam antiquis, quam in 6. & Clementinis, habentur multa decreta Pontificum, & Conciliorum, in quibus hic indulgentiarum vsum & probatur, & exercetur: Idem habetur in Bulla Leonis 10. contra Lutherum, & in Decretali, quam ad Caietanum Legatum suum misit in Germaniam, vt ipse refert 3. p. quaest. 48. ar. 5. Idem confirmauit Sixtus 4. in Bulla contra Petrum Oxomensem, qui in hoc etiam errasse dicitur.

Secundo probatur hunc vsum esse legitimum ex communi acceptione & consensu Catholice Ecclefiæ: impossibile enim est, quod vniuersa Ecclesia erret in re morali, & gratiffima, & ad bonos mores fidelium pertinente, sed vniuersa Ecclesia ita acceptat hunc vsum ac de illo sentit, vt hæreticos existimet illos, qui talem vsum reprehendunt, seu hanc potestatem Ecclefiæ negant: ergo impossibile est vniuersam Ecclesiam in hoc errare, esset enim intolerabilis error practicus, & moralis. Quocirca quanuis daremus (quod aliqui hæretici contendunt, & nonnulli Catholici non contradicunt) hunc indulgentiarum vsum non esse admodum antiquum, sed à temporibus Gregorij incepisse, non propterea potest à viro Catholico reprehendi, cum videat vniuersam Ecclesiam illum recepisse ac probasse. Nec repugnat, potestatem esse antiquissimam, & à Chrifto collatam, vsum vero esse recentiorum. Quia cum potestas Pontificia sit ampliffima, & varios actus complectatur, non est necesse vt omnes illos statim, & à principio nascentis Ecclefiæ exercuerit, sed discursu temporum pro occurrentibus occasionibus, & opportunitatibus. Vt, verb. gr. quod ministerium sacramenti Confirmationis simplici sacerdoti committatur, forte ante tempora Gregorij nunquam factum est: quis autem recte desidens sentiens propterea dicat commissionem illam (de qua in c. 1. 95. d.) fuisse illegitimam, aut Gregorium vsurpasse potestatem, quam non habuit, & non potius exercuisse potestatem, quæ semper fuit in Ecclesia licet vsum eius necessarius fortasse antea non fuisset; Sic ergo in præfenti dicendum esset, quanuis daremus talem vsum non esse antiquiorem. Idemque de omni simili vfu censendum est maxime quando eiusdem Ecclefiæ definitione, vel vniuersali consensione est approbatum.

Tertio vero argumentor ab antiquitate. Nam vsum, quem Apostoli inchoarunt, & ab Ecclesia hunc vsum suscepit, & continuata pastorū successione semper retinuit, non potest non esse legitimum, & à Chrifti potestate, quæ ad illum sit necessaria, descendens. hic enim est præcipuus modus probandi legitimam & Apostolicam traditionem, teste Augustino lib. 4. de Baptismo c. 24. Huiusmodi autē esse hunc vsum, proba.